

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

POKRAČOVÁNÍ OPERACE OMEZENÝMI SILAMI

V jaderné válce pravděpodobně dojde ke značným ztrátám vojsk. Vzhledem k tomu je nutné, aby velitelský sbor i vojska zvládli **vedení rozhodné a aktivní bojové činnosti omezenými silami a prostředky, které zůstaly po jaderných úderech nepříteli.**

Pokračování útočné operace v takovém případě předpokládá

- především odstranit následky jaderného napadení,

- ve velmi krátkém čase obnovit (někdy i částečně) údernou sílu útočícího uskupení prvního sledu,

- v průběhu vedení intenzivních bojů zvolit a použít nejúčelnější formy a způsoby bojové činnosti, které odpovídají změněným podmínkám situace.

Všechna tato opatření zabezpečují velitelé a štáby současně, aby udrželi ve svých rukou iniciativu a úspěšně rozvíjeli útočnou operaci.

Nejjednodušším a nejspolehlivějším způsobem řešení těchto významných úkolů — mimo opatření k likvidaci následků jaderného napadení — je výměna svazků, které ztratily bojeschopnost, a zasažení druhých sledů a záloh do sražení. Při hromadných úderech nepříteli je však obtížné uchránit a okamžitě použít tyto síly v potřebném množství. Proto současně se zasažením nenapadených divizí druhého sledu nebo ze zálohy do sražení je nutné zvláštní pozornost věnovat i obnovení bojeschopnosti útvarů a svazků prvního sledu, zasaženým jadernými úderem, a použít je k rozvíjení operace.

Studium těchto problémů, dosud nedostatečně teoreticky zvládnutých a prověřených v praxi vojskových cvičení, předpokládá především **určit kritéria bojeschopnosti divizí, raketových útvarů a druhých sledů a svazků, které utrpěly ztráty, a na základě toho stanovit nějakou všeobecnou terminologii, která charakterizuje stav vojsk.** Potom je možné studovat a řešit způsoby obnovení bojeschopnosti vojsk a správně jim stanovit úkoly podle reálných možností.

V poslední době se rozšířily názory, že celkové procento naplnění svazků a útvarů bojovou technikou a osobami v pl-

né míře není odrazem jejich bojových možností, a proto ani nemůže být kritériem jejich bojeschopnosti. Vcelku bychom mohli s těmito názory souhlasit v případě, že např. při kalkulaci se budeme opírat o málo pravděpodobný fakt: po jaderných úderech nepřítel se zachrání osoby a tanky, které tvoří základ bojové síly divize, budou vyraženy. Tanky jsou však nejdůležitějším bojovým prostředkem před jadernými údery v divizi. Proto, budou-li celkové ztráty divize tvořit 50 %, stěží budou větší v tancích. Spíše naopak. Výjimky, které nelze vyloučit, nemůžeme brát za základ celkového studia problému.

Bude-li např. divizi vyrazen raketový oddíl, který je dosud jediným jejím prostředkem k použití jaderných zbraní, sníží se značně její bojové možnosti, zejména při odtržení od hlavních sil armády. Vyrazení tohoto oddílu však nemůže být důvodem k tomu, abychom divizi pokládali za nebojeschopnou, byť i částečně. Nedostatek jaderných prostředků v divizi mohou rychle doplnit armádní, popřípadě frontové prostředky. Raketový oddíl je v divizi jeden a nepřítel se bude snažit jej zjistit a zničit. Proto velitel armády je povinen při plánování takovou situaci předvídat a údery svých prostředků včas nahradit možné ztráty raketového oddílu divize v průběhu boje.

Na základě takového přístupu, při operačním hodnocení vlastních vojsk může být celkové procento naplnění svazků kritériem jejich bojeschopnosti. To umožní rychle zhodnotit situaci, stanovit vojskům úkoly s přihlédnutím k jejich bojovým možnostem a nečekat na rozsáhlé údaje o bojovém a početním stavu vojsk, popředpokládané po linii různých oddělení, velení, štábů druhů vojsk a služeb polního velení.

Jiná situace je u divizí a zejména u útvarů, kde velitelé a štáby musí počítat s každou jednotkou, s každou bojovou technikou a výzbrojí a na základě toho určovat bojové úkoly.

— * —

Ze zkušeností operační přípravy vyplývají tato orientační kritéria, která určují bojeschopnost svazků:

Divize ztratily bojeschopnost. Divize mají ztráty vyšší než 70 % osob, bojové techniky a míst velení; jejich organizační struktura je zcela narušena.

V závislosti na situaci, ze zbytků svazků a útvarů tvoříme smíšené odřady a je-li to nemožné, pak je účelné je použít k doplnění jiných útvarů.

Divize částečně ztratily bojeschopnost. Divize ztratily více než 50 %, ne však více než 70 % osob a bojové techniky. Nemají-li narušenu organizační strukturu, divize pokračují v útoku bez jakýchkoli změn v organizaci.

Mají-li divize organizační strukturu částečně narušenu, ale mají bojeschopné prapory a oddíly z různých pluků i potřebný počet míst velení, vytvářejí smíšené pluky. Mají-li divize organizační strukturu plně narušenou a jsou zničena i místa velení, mohou organizovat smíšené odřady.

K organizování smíšených oddílů může dojít i v raketovém vojsku, jestliže v jedné odřadě se uchovala odpalovací zařízení, ale nejsou prostředky velení a v jiných naopak.

Divize částečně ztratily bojeschopnost. Divize mají poměrně malé ztráty osob a bojové techniky. Jsou však vyražena jejich místa velení, zničeny zásoby materiálních prostředků, osoby dostaly nebezpečné dávky radioaktivního záření nebo jsou zamořeny chemickými či bakteriologickými prostředky.

Obnovení bojeschopnosti takových svazků vyžaduje určitý čas k vytvoření míst velení (vyhledání velitelských kádru, prostředků spojení a dopravy uvnitř divizí nebo jejich vydělení ze štábů armády), k přísunu zásob materiálních prostředků a ke zdravotnickému ošetření, dezaktivaci, popřípadě odmoření.

Divize jsou bojeschopné. Divize mají asi 40–50 % ztrát. Jejich bojové možnosti budou nižší, avšak mohou plnit aspoň omezené, ale divizím odpovídající úkoly. Ze zkušeností minulé války známe mnoho příkladů, kdy svazky a útvary měly počty bojové techniky a zejména osob do 50 % a přesto plnily stanovené úkoly.

V soudobých podmínkách však budou některé charakteristické zvláštnosti, které je nutné brát v úvahu. Jestliže v minulé válce měla ztráty především vojska prvního sledu a přitom zejména v pěchotě, jestliže nedocházelo k rozrušení celistvosti svazků a jejich bojeschopnost se snižovala postupně v průběhu operace, pak v jaderné válce dochází ke zcela jinému jevu. Již v prvním hodinách války může nepřítel napadnout uskupení našich vojsk na celou hloubku válčícího a téměř současně může tedy vyřadit celé vojenské organismy — útvary, svazky, místa velení atp.

Určení stupně bojeschopnosti podle procent ztrát je velmi orientační a vyžaduje proto další studium a prověření na vojskových cvičeních. Přitom je důležité

určit celý rozsah konkrétních opatření k obnovení bojeschopnosti vojsk, k vytvoření smíšených pluků a smíšených oddílů a stanovit jejich časové vymezení.

— * —

V důsledku jaderných úderů nepřítele a způsobených ztrát našim vojskům i v důsledku vlastních jaderných úderů na vojska nepřítele se může natolik změnit situace, že plánované formy a způsoby bojové činnosti vojsk v operaci nebudou plně zabezpečovat dosažení cíle operace v nových podmínkách. To vyžaduje upravit nejen plán operace, ale i úkoly vojskům, silám a prostředkům. Vojska mezitím pokračují v útoku v počáteční sestavě a s dříve stanovenými úkoly, aby udržela iniciativu a nedovolila nepříteli uvést vojska do pořádku a vyplnit mezery v operační sestavě, které vznikly po našich jaderných úderech. Výjimku tvoří raketové vojsko a frontové letectvo, které okamžitě plní nové úkoly v souladu se změněnými podmínkami situace.

Nepřítel se bude snažit zjistit a jadernými údery zničit především hlavní uskupení našich útočících vojsk. Proto je přirozené, že svazky z nejmenšími ztrátami nebudou útočit na směr hlavního úderu; proto ani operační sestava vojsk nebude často odpovídat zámyslu operace. Z toho by vyplývala potřeba přeskupit bojeschopné svazky na hlavní směr.

Bez ohledu na to, že i nepřítel na tomto směru bude mít velké ztráty, takové řešení nebude vždy účelné. Abychom získali čas, bude velmi často výhodnější dočasně změnit směr soustředění hlavního úsilí vojsk a postupně je přenést na dříve zvolený směr hlavního úderu. To se stane za předpokladu, že neztratí svůj význam po zničení nejdůležitějších objektů v hloubce teritoria nepřítele, jejichž obsazení bylo úkolem útočné operace.

V členitém terénu bude záviset manévr vojsk z druhořadých směrů na hlavní směr zejména na účelnosti rozvíjet útok ve vysokém tempu v méně přístupném terénu pro činnost všech druhů vojsk. V takovém případě bude výhodnější přeskupení uskutečnit z armádních záloh, neboť vyvedení svazků prvního sledu z boje je velmi obtížné.

Naše operačně taktické a zvláště strategické prostředky jsou s to rozhodně zničit nepřítele v celé hloubce válčičtí. Možnosti ničení nepřítele bezprostředně před celem útočících vojsk při dnešním nasycení svazků taktickými jadernými prostředky jsou však nesrovnatelně menší.

Po hromadných jaderných úderech budou mít proto velké ztráty druhé slady a zálohy nepřítele, zatímco vojska prvního sledu budou mít ztráty poměrně menší. Přitom bojové sestavy divízi 1. sledu našich i pravděpodobného nepřítele při obdobných ztrátách na obou stranách nebudou stejné. Naše vojska budou mít převahu nad nepřítelem v tancích, nepřítel nad našimi vojsky v taktických jaderných prostředcích, dělostřelectvu, PT prostředcích a osobách.

Za této situace, při rozvíjení útočné operace omezenými silami, které zůstaly po jaderných úderech nepřítele, hlavní úsilí vojsk bude směřovat k překonání odporu prvního sledu nepřítele. Úspěšné zničení prvního sledu nepřítele, spolu se zničením jeho záloh v hloubce, vytvoří předpoklady rozvíjení rozhodného útoku k dosažení konečného cíle operace. Splnění tohoto úkolu budou zabezpečovat především jaderné údery na směrech předpokládaného dalšího útoku do hloubky v nových podmínkách situace.

Nepřítel má možnost zničit naše druhé slady a zálohy jadernými zbraněmi velké ráže, jejichž prostředkem dopravy na cíl je hlavně letectvo. Při dnešním rozvoji prostředků PVO je letectvo velmi zranitelné; to znamená, že i efektivnost jeho činnosti bude značně nižší. Proto je možné počítat s tím, že po jaderných úderech nepřítele neztratí určitá část druhého sledu a záloh svoji bojeschopnost. Tyto síly je nutné co nejrychleji zasadit do sražení po průlomu k rozvíjení útoku do hloubky operační sestavy nepřítele nebo na těch směrech, kde utrpěl nepřítel největší ztráty. Na ostatních směrech pokračují v útoku vojska prvního sledu, která neztratila bojeschopnost, nebo smíšené pluky a smíšené oddíly. Včasně zasazení druhého sledu a záloh do sražení umožní předejít nepříteli v narůstání úsilí, překonat odpor jeho prvního sledu a rychle přenést úsilí vojsk do hloubky.

Vzhledem ke značným ztrátám v prvních hodinách operace velitelé a štáby věnují zasazení druhého sledu a záloh značnou pozornost již při plánování operace. Výhodná doba narůstání úsilí prvního sledu k pokračování útoku může vzniknout ihned po vzájemném napadení hromadnými jadernými údery. Proto dnes není zcela správná zásada zasazovat druhé slady zpravidla ke splnění dalšího úkolu. V souladu s tím je nutné učinit správné závěry o místě druhého sledu v operační sestavě vojsk, o jeho vzdálenosti, rozptýlení a o způsobu přesunu k zasazení do sražení.

Změněné podmínky situace v důsledku způsobených ztrát mohou mít za následek nezbytné změny způsobů vedení útočné operace. Jestliže zámyslem operace bylo útočit na několika nejkratších směrech ke splnění konečného cíle operace, pak vzhledem k nedostatku sil a prostředků může být počet zvolených směrů snížen. Při plánovaném útoku na sbíhavých směrech s cílem obklíčit a zničit uskupení nepřítele bude nutné od tohoto způsobu boje upustit. Bude tomu tak nejen pro nedostatek vlastních sil, ale i proto, že po našich hromadných jaderných úderech taková uskupení nezůstanou a obklíčení nekompaktních útvarů nepřítele, které utrpěly velké ztráty, vede jen ke ztrátě času a snižuje možnosti rozvíjení útoku do hloubky.

Hlavními způsoby rozvíjení útoku do hloubky v těchto podmínkách budou

- čelní údery přes prostory hromadných jaderných úderů a průlomy v operační sestavě nepřítele ve spojení s údery do boků uskupení nepřítele, která neztratila bojeschopnost;

- boje tankových svazků a útvarů v dalekém odtržení od hlavních sil ve spojení s činností vzdušných výsadků s cílem obsadit nebo zničit důležité objekty v hloubce teritoria nepřítele.

Při stanovení hloubky úkolů vojskům vycházíme především z bojového složení armád a z reálných možností jejich svazků. Smíšené pluky a smíšené odřady v divízi nejsou celistvé divize, a proto hloubka jejich úkolů bude zpravidla menší. Aktivní činnost těchto omezených sil i s menšími hloubkami úkolů bude však mít velký význam, neboť umožní

- vyjít k postavením celistvých taktických jaderných prostředků nepřítele,

- vázat vojska na druhořadých směrech,

- zabezpečovat rozvíjení útoku na směru hlavního úderu.

Budou-li před frontou smíšených pluků a smíšených odřadů zbytky rozbitých a demoralizovaných útvarů nepřítele, pak mohou a musí pokračovat v útoku do velké hloubky.

— * —

Pokračování operace omezenými silami, které zůstaly po jaderných úderech nepřítele, není myslitelné bez jejího všestranného zabezpečení. Zvláštní význam v těchto podmínkách bude mít

- činnost útvarů chemické ochrany, ženijních a jiných útvarů a jednotek při likvidaci následků jaderného napadení nepřítele;

- odolné rádiové spojení o dva stupně níže, aby např. velitel armády mohl okamžitě převzít velení útvarům v případě zničení jejich míst velení a ujasnit si skutečný stav vojsk po jaderných úderech;

- průzkum především zbylých jaderných prostředků nepřítele a dále výsledků našich jaderných úderů a zjištění nejvíce zasažených míst v sestavě nepřítele;

- boj s radioelektronickými prostředky nepřítele s cílem nedopustit obnovení narušeného velení;

- dezinformace s cílem vytvořit u nepřítele klamně představy o stavu našich vojsk.

Značnou pozornost budou věnovat velitelé a štáby i obnovení práce týlu, zejména zabezpečení přisunu jaderné munice, raketového paliva a pohonných hmot.

V důsledku hromadných jaderných výbuchů nepřítele budou mít naše vojska i značné ztráty dopravních prostředků a materiálu všeho druhu. Velké škody, požáry, rozsáhlá pásma radioaktivního zamoření s vysokou úrovní radiace sníží manévrové možnosti vojsk a ztíží přisun materiálních prostředků.